

Barraca del turó del Marquès

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Solell del turó del Marquès
Alçada: 193

Coordenades:

Latitud: 41.64098
Longitud: 1.85405
UTM Est (X): 404563
UTM Nord (Y): 4610550

Classificació

Número de fitxa 08053-510
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XX

Estat de conservació Bo

Notes de conservació: El manteniment de la línia elèctrica facilita el seu accés però al davant i als costats hi creix mata (*Pistacia lentiscus*) i un pi blanc (*Pinus halepensis*) que cal tallar per tal que les mateixes branques no acabin malmetent la corona exterior. A l'interior hi ha molta brutícia que caldria netejar. En cas de mal temps, una barraca en bon estat de conservació por servir d'aixopluc als excursionistes.

Protecció Legal

Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)

Accés Fàcil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08052A0010012000000OU

Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: dv., 14/04/2017 - 02:00

Descripció

Barraca situada al solell del turó del Marquès. S'hi accedeix des del camí forestal que baixa del Pinsà, resseguint el torrent dels Abadals. En arribar a un replà que fa el camí abans d'agafar un revolt molt tancat, cal enfilarse a mà esquerra per un corriol que travessa d'un costat a l'altre del turó fins a la via Ferrada, i seguint en aquesta direcció, un cop localitzat un pal elèctric metàl·lic sense ús, cal baixar a mà dreta resseguint la línia elèctrica. La construcció està situada al dessota mateix, aprofitant el marge i un roc de pedra. Per sota transcorre la carretera C-55. És de planta circular, rabassuda, d'1,80 metres de diàmetre aproximat. Està integrada en el marge, aprofitant els grans blocs de pedra calcària resultat dels despreniments naturals de la cinglera que hi ha al capdamunt, quedant totalment integrada en el paisatge. Per accedir-hi cal pujar un marxapeus de pedra. Els rocs emprats en la construcció són irregulars, sense desbastar, i els més regulars s'han emprat en la construcció dels brancals i la llinda. Entre mig hi ha una gran quantitat de pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al sud-est amb una única llinda de roc conglomerat, ben escairada. Conserva la portella de fusta protegida per la part exterior per una xapa clavetejada, tot i que el golfo superior s'ha després de la fusta. L'entrada mesura 1,13 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,50 metres. Els murs realitzats amb pedra tenen un gruix de 0,45 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades. Conserva bona part del voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i el recobriment característic de terra. Té un tinell superposat enfront de la porta d'accés. No s'observen espitlleres.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 8399. Vinya menada per Valentí Riera "el xòfer".

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llandes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es

pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M. (1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M. (1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

